

פרשת בא
י' שבט ה'תשפ"ד
שנה י"ב גליון י"ה

סדר קריש לשב"ק	מוצ"ק	הדלקת הנרות	לעיקוואוד
8:58/9:41	6:14	4:41	לעיקוואוד
8:58/9:41	6:11	4:39	ברוקלין
8:36/9:14	6:18	4:25	ירושלים
8:38/9:16	6:15	4:39	בני ברק
8:37/9:15	6:16	4:32	אלעד

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה.

יש לומר בביאור הזוה"ק, ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, רבי יהודה פתח ואמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון.

ונ"ל על פי מ"ש מרן החתם סופר בתורת משה (פרשת מצורע) על הפסוק זאת תהיה תורת המצורע, כי בעל הרחמים שולח יסורין לעורר האדם לתשובה, אכן יש אשר ישוב כפרעה מלך מצרים וכאשר ראה כי היתה הרווחה ויכבד לבו, ויש שעל ידי היסורים נותן אל לבו ושב ומתקן גופו ונפשו ומדותיו מכאן ועד עולם... לאפוקי מפרעה וחבייריו שנרפא מנגע הצרעת שהמכה חלף והלך לו אבל הצרוע עצמו לא נרפא, עב"ד. ומעתה כאשר פתח הכתוב בפרשה זו לספר מענינו של פרעה אשר אע"פ ששלח עליו הקב"ה מכות גדולות ונאמנות עם כל זה כאשר היתה הרווחה שוב לא שת לבו לשוב אל ה', לזה דרש הזוה"ק **אשרי העם יודעי תרועה**, כי תרועה רומז על צער ויסורים, ע"ד שאמרו בגמ' (ראש השנה לג, ב) דתרועה פירושו גנוחי גנח ילולי יליל. והיינו שבני ישראל יודעים ומבינים כוונת הצער והיסורים ששולח הקב"ה עליהם, ה' באור פניך יהלכון, פי' שייטיבו מעשיהם וילכו מכאן ועד עולם באור פני ה' לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

ברך משה, מהרה"ק בעל הברך משה מסאטמאר ז"ע

בא אל פרעה.

פירש"י והתרה בו. וראיתי להר" רבינו שלמה אסתרונ ז"ל (שהיה בשנת קי"ט לאלף הששי בדור הריטב"א והר"ן) בפרישתו כ"י שפי' כי אני הכבדתי את לבו אע"פ שאני הכבדתי את לבו, כטעם רפאה נפשי כי חטאתי לך, והוא פי' לפי דרכו. ואפשר לפרש דבא ללמד דתמיד הבחירה ביד בשר ודם ויכול להתגבר על יצרו, וז"ש והתרה בו אף על פי שאני הכבדתי עדיין הבחירה בידו. וזה ע"ד מ"ש שובו בנים שובבים חוץ מאחר, וכתב הרב מהרימ"ט בתשו' א"ח (סימן ח) דעב"ז היה לו לשוב. וזה רמז כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא עיי"ש. וכ"כ הרב ראשית חכמה עיי"ש. והיינו דהבחירה בידו. וגם לפרעה, הגם שהכביד את לבו הוא ית', השאיר הבחירה, אבל צריך להתגבר מאד על יצרו, וסמך לזה ולמען תספר באזני בנך וכן בנך, לומר דגם זה עיקר גדול לספר מה שהפליא הקב"ה לעשות, דהבחירה תהיה ביד האדם, ואם יזכה יכול להתגבר על יצרו.

נחל קדומים, להרה"ק החיד"א ז"ע

ויהי חושך אפילה.

יש להבין הכפל לשון של חושך ואפילה, גם בכתוב (תהלים קד, ח) שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו, שגם כן אמר בכפל, חושך ויחשיך, גם סיים ולא מרו לשון רבים.

ונראה על פי מה שנאמר (שם קיב, ד) זרח בחושך אור לישרים, כי אף שאנחנו בגלות וישובי חושך תחת אומות העולם, ולולא רחמי וחסדיו הגדולים לא היינו יכולים להתקיים אפילו רגע אחד, וכמו שאמרו חז"ל (זמא סט, ב) הן הן גבורותינו ונוראותינו, ששה אחד בין שבעים זאבים יוכל להתקיים, וזהו שנאמר זרח בחושך, אפילו בחשכות הגדול בגלות, זרח אור לישרים ומאיר לעמו מאורו הטוב ית"ש ומלמדם הדרך אשר נלך בה, ואיך נחזיק

באמונתנו באמת ובלב שלם ונשמור מצוותיו למען לא נבוש לעולם ועד, אבל על המצריים שלח חושך ויחשיך בכפלים, דהיינו על המכה של חושך עשה עוד יותר חשכות להם, שלא יהיה זורח שום אור השכל, רק אדרבא הכביד לבם, וזהו שלח חושך ויחשיך ולא מרו, על ב' עניני חשכות הנ"ל, ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

זרע קודש, מהרה"ק מראפשיץ ז"ע

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה.

...כפי ענין התחדשם בתורה כך הוא ענין התחדשות הבריאה בכל יום, ראשון הוא היינו הקב"ה הנקרא אני ראשון הוא היינו לשון נסתת כי השי"ת רואה ואינו נראה, לכם היינו שכביכול הוא תלוי בכם, לחדשי השנה היינו כפי החידושים שמתחדשים במשנתם ובתורתם כך הקב"ה מחדש מעשה בראשית והבן.

דגל מתנה אפרים ד"ה או יאמר החודש הזה לכם, בסוף דבריו שם, ועיי"ש

ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף, ושמתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם.

... היינו שלא יוכל שום מונע למונעכם מעבודת השם, דאי לא הקב"ה עזרו לא יוכל לו (סוכה נב, ב) והקב"ה הבטיח בתחלת יציאת מצרים שיעזור לנו אם נשתדל אנחנו בכל כוחותינו - כדביאר לעיל, עיי"ש באריכות), ולא יתן המשחית לבא לנגוף למנוע ח"ו, ושמתם הדבר וגו' (שמות יב, כד) היינו שלעולם יצילנו הקב"ה ויעזרונו, וזה נקרא חק.

דברי חיים, פסח, בתו"ד, מהרה"ק מצאנו ז"ע

ואם ימעט הבית מהיות משה וכו'.

ע"ד המוסר והרמז, אם תהי' ח"ו צרה ויתמעט הבית ח"ו, אזי, מהיות משה, פירש"י בשם מדרש חז"ל, מחיות משה (ראה ברשי' ובשפתי חכמים), ולענין דילן כשרוצים אז בעת צרה להמשיך חיות וטובה וברכה על הבית, אזי, משה, רומז לחכם ולצדיק הדור (אותיות משה רבינו וכמ"ש חז"ל הק' מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנאמר חמת מלך וכו' ואיש חכם יכפרנה, וכתב שם הנמוקי יוסף דעפי"ז נהגו בצרפת דמי שיש לו חולה בתוך ביתו הולך אצל החכם תופס הישיבה לבקש עליו רחמים).

ברכת אב

ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד באנו שמה.

ואנחנו לא נדע, אם עבודתינו מקובלת למעלה, עד בואנו שמה, לעולם העליון, ולכן צריך להוסיף אומץ בעבודת ה' בכל עת.

דברי חמודות, מהגה"צ ר' דניאל פריש זצ"ל בעמח"ס מתוק מדבש על הזוה"ק

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזוק יד הוציאנו ה' ממצרים.
...ולפ"ז אפ"ל דלחכי צריך להיות אות על היד והיינו תפילין של יד, וג"כ צריך להיות אות בין העינים, לרמז הנ"ל, דהיד שייך להעינים לשים היד על העינים, שלא נבין ונחקור ביותר, יען שכבר נחקרו ונודע כנ"ל. והשאה"כ והיה לך לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך, והטעם בזה כי בחזוק יד, היינו בשביל חווק יד שצריך ליתן היד בחזקה על העינים שלא להסתכל אנה ואנה לחקור ולדרוש עוד, ע"כ הוציאנו ממצרים בכל אותות ומופתים, ומובן.

תורת אלוהו בתו"ד, מהגה"צ ר' אליהו ארי' ליב אדלר זצ"ל רב ומו"ץ דק"ק דארא

רהשי ההלכה

פסקי הלכות

המשך מהלכות שבע ברכות

ח. פיוט דוי הסר: אומרים דוי הסר על כוס בהמ"ז (המנהג מוזכר במהר"ל הלכות נישואין ובה"ש ע"ב ס"ב ו"ב סק"א ובעד אחרונים והמנהג לאומרו על כוס בהמ"ז כד' רוב הפוסקים וכל' בשבה"ל ח"ח ס"ח רפ"א, ודלא כ"ט דאומרו על כוס של שבע ברכות), **ויש שאין אומרים דוי הסר כלל** (כן מנהג ויזנין קרלין סלונים וגם בסידור הרב לא הוזכר פיוט זה), **ובשבת אין אומרים אותו** (כן מנהג העולם וכל' בליקוטי מהר"ח ע"ל נישואין, ובמנהגי מהר"ל כ' לאומרו וכן מנהג בעלזא).

ט. דוי הסר ונודה לשמן בשבע ברכות מילה: בשבע ברכות מילה מן הדין אין צריך לומר לפני בהמ"ז ב' הפיטים דוי הסר ונודה לשמן, ואם אומרים שניהם יקדים דוי הסר ואח"כ נודה לשמן (בשבה"ל ח"ג ס"י צ"ד אות ג' כ' דשניהם לא נתקנו במיוחד לנישואין או למילה אלא נעשו מהקדמונים כהקדמת שבח לבהמ"ז בפרט כשיש כהנים, אלא שרבותינו מיסדי המנהגים לקחו פיוט של דוי הסר לנישואין שהוא מתאים יותר מצד הענין כמש"כ הפוסקים באה"ע ס"י ס"ב, ופיוט נודה לשמן שייך ג"כ לנישואין כמש"כ ב"ש שם ס"ב סק"א דכשאין י' אומרים בנשואין נודה לשמן הרי דשייך לנישואין כמו לבט"ל ומה"ט אינו יודע באמת אם צריכים להגיד שניהם בנדוד, מ"מ לו היא שאומרים שניהם נראה דיקדמו דוי הסר לנודה לשמן כי נודה לשמן מקושר יותר לבהמ"ז שמבקש רשות מכהנים הלויים וברשות מורי ורבותי).

י. שהשמחה במעונו: הנוסח הנכון לומר שהשמחה במעונו שאכלנו משלו בלא וי"ו, ולא ושאכלנו משלו (שבת הלווי ח"ח ס"י רפ"א והעיקר כמהר"ש"ל ב"ש"ש כתובות פ"א ס"י י"ט לומר שאכלנו בלא וי"ו, וכ"כ הלבוש שם ס"ג בקיצו"ש ס"י קמ"ט ס"א ובערוך השלחן ס"ט), **אומרים שהשמחה במעונו גם כשאין פנים חדשות** (כתובות ח), **אבל אין לאומרו רק כשסועד עם אחרים** (ומספיק גם איש אחד) **אבל אם אוכל עם בני ביתו בלבד אין אומרים שהשמחה במעונו** (רמב"ן שם וכן פסק בד"מ שם סק"ז ב"ש סק"ו ובח"מ סק"ו וסק"ז) וכן פסק בשבה"ל ח"ט ס"י ע"ר אות א' וע"ש בסו"ד דהאומרו גם כשאין אחרים כד' הפוסקים הסוברים כן אין מוניחין אותו), **י"א דהמנהג בומיניו שלא לומר שהשמחה במעונו רק כשיש עשרה** (ט"ז שם סק"ב בשם מהר"ל מפראג ודלא כשו"ע וטור שם ס"ג שגם בג' אומרים שהשמחה במעונו כהרמב"ן והרא"ש), **ומ"מ כשג' מזמנין בפני עצמם** (באופן המותר שצריכים לצאת לדבר מצווה ואין להם אפשרות לזמן בעשרה משום שיקפיד בעל השמחה דבלא"ה אסור לבטל זימון בעשרה, ע"י משנ"ב ס"י קצ"ג סק"ז) **באמצע סעודת נישואין או שבע ברכות יכולים לומר שהשמחה במעונו** (שבה"ל ח"ט ס"י ע"ר אות א' שבאפו"ז שאכלו בסעודת חתן בעשרה יכולים לומר גם לד' ה"ט, וע"י באריכות בברורי הלכות הכא).

ביורוי הלכות

שלשה שמזמנין בפני עצמם באמצע סעודת נישואין או שבע ברכות האם יאמרו שהשמחה במעונו

וע"י בשו"ת שבת הלווי ח"ט ס"י ע"ר אות א' שתמה השואל על המהר"ל מפראג דהאין אפ"ל דשהשמחה במעונו הוא בכלל ברכת נישואין דהרי מזכירין שהשמחה במעונו גם קודם הנישואין ולאחריה, וגם בברית היו מזכירין אי לאו צערא דינוקא וא"כ מהיכן ההכרח לומר דבעינן עשרה כברכת נישואין, והשיב מרן זצ"ל דנהי דעם ברכת נישואין אין לקשרו אבל לסעודת נישואין וסעודת מרעים דהיא קשור, בדגמ' (כתובות ח). אי רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולוהו ומאן ואילך אי איכא פנים חדשות בריך כולוהו (ז' ברכות) ואי לא אפושי שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא, משבעה ועד שלשים וכו' מאן ואילך אי אמר להו מחמת הלולא (מחמת הנישואין קראתי לכם לסעודה) מברך שהשמחה במעונו וכו', ודייק הרמב"ן (הג"ל) דחזינן מהכא דאין מברכין שהשמחה במעונו אלא במי שעושה סעודת מריעות לחתונתו אבל אם לא זימן שום אדם והחתן סועד עם אנשי ביתו בלבד אינו מברך כלל, (וכ' הר"ן דלד' אפי' אשר ברא אין לברך כשסועד עם בני ביתו וכן פסק הרמ"א שם בסו"ד ולא כ' מה הדין לגבי שהשמחה במעונו) וכ' הח"מ והב"ש שם דהלכה כרמב"ן דגם שהשמחה במעונו אין לומר רק בסועד עם אחרים וכמש"כ בד"מ דהמנהג כרמב"ן, וכן מבואר ב"ש של שלמה פ"א דכתובות ס"י י"ח ש' בטעם הדבר שאין מברכין שהשמחה במעונו ואשר ברא בסועד עם בני ביתו בלא קרואים דמאחר שפסקה שמחת מריעים ופסק מלשמוח א"כ אין שם חתן וכלה עליהם וכן נוהגים, וכיון שהעידו הני גדולים דכן המנהג ודאי כן נוהגים, [ונראה שכונת מרן זצ"ל דלפי"ז אין לתמוה על המהר"ל מפראג שבי' לדמות שהשמחה במעונו לברכות נישואין דבעינן י', דכיון דבעינן סעודת מריעים תו י"ל דבעינן נמי י' ככלל עסקי מקור].

אמנם לענין נדו"ד שמברכין בג' באמצע סעודת נישואין כ' שם מרן זצ"ל דיכולים לומר שהשמחה במעונו ועפ"י דברי המהר"ש"ל הנ"ל, דבאמת לא הבנתי מש"כ המהר"ש"ל דכיון שאין שם סעודת מריעים א"כ פסק שם חתן וכלה מהם, הנה הפליג המהר"ש"ל ביותר לומר שפסק שם חתן וכלה, והדברים כפשוטן צ"ע דודאי שם חתן וכלה עליהם כל ז' בין יש להם סעודת מריעים בין לא, אבל עיקר הטעם דלא תקנו הוספות אלה לדעת רמב"ן ודעמ' רק בשעת סעודת מריעים לצורך השמחה, אבל אחת למדתי מדברי המהר"ש"ל לענין שאלתו דכשהם עומדים באמצע סעודת הנישואין חתן וכלה שם א"כ לא פסק שם חתן וכלה, דהא איכא סעודת חתן (בעשרה) עם מריעים ממש, וגם סו"ס אכלו מסעודת חתן אעפ"י שאין מברכים עמו (וכעין מש"כ בשו"ע ס"א דכשאולכין בני החופה בכמה בתים מסעודה שהתקינו לחופה מברכין כולם ברכת חתנים), וכיון שהוא רק הוספה בלי ברכה ושם יכולים לברך שהשמחה במעונו.

וע"כ להלכה למעשה כששלשה מזמנין בפני עצמם (באופן המותר) באמצע סעודת נישואין או שבע ברכות יכולים לומר בברכת הזימון שהשמחה במעונו.

שאלה: שלשה שמזמנין בפני עצמם באמצע סעודת נישואין או שבע ברכות (באופן המותר שצריך לצאת לדבר מצווה ואין לו אפשרות לזמן בעשרה משום שיקפיד בעל השמחה דבלא"ה אסור לבטל זימון בעשרה, ע"י משנ"ב ס"י קצ"ג סק"ז) האם יאמרו בברכת הזימון שהשמחה במעונו?

תשובה: בכתובות ח. מבואר דזימון בבית חתנים משיתחילו להתעסק בצרכי נישואין עד ל' יום לאחר הנישואין אומרים שהשמחה במעונו, ואם הסעודה היא מחמת נישואין אומרים שהשמחה במעונו כל י"ב חודש לאחר הנישואין (וע"י בשו"ע אה"ע ס"י ס"ב ס"ג דהאידין ערבה כל שמחה ואין אומרים שהשמחה במעונו רק ב' ימי המשחה), ולעיל בגמ' (שם ז'): אי ת"ר מברכין ברכת חתנים (ז' ברכות עם בפה"ג) בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות, ובגמ' מקשינן מאי מברך, ומני ואזיל רב יהודה כל נוסח ששת ברכות הנישואין, ודייק הרמב"ן (שם ח. ד"מ מדקאמרינן) דמדקאמרינן בגמ' (שם ח.) רבי בריך חמש (שלא אמר ברכת ויצר האדם) רב אשי בריך שית (ו' ברכות כמו שאנו אומרים), ואמרינן נמי ברכת חתנים כל שבעה ומצינו שהשמחה במעונו אומרים אותה כל י"ב חודש, ומצינו בגמ' שם דקס"ד לומר שהשמחה במעונו בברית מילה אי לאו משום צערא דינוקא, שמעינן מיהא שאינה בכלל ברכת חתנים, והילכך ליתא בכלל מה שאמרו דאין מברכין ברכת חתנים אלא בעשרה אלא אפי' בשלשה אומרים שהשמחה במעונו, וכ"כ הרא"ש (כתובות פ"ק ס"י י"ג), הטור והב"י שם ס"ג, ובד"מ שם סק"ט"ו כ' דלכו"ע לא בעי עשרה להשמחה במעונו (דאף להרמב"ן דס"ל דבעינן עשרה לברכת אשר ברא מודה דלהשמחה במעונו לא בעי עשרה), וכן נראה מדברי המחבר שם ס"ג שבי' וז"ל הסועד בבית חתנים וכו' מברך נברך שהשמחה במעונו משלו ואם היו י' מברך נברך אלקינו שהשמחה במעונו, חזינן דגם בג' אמרינן שהשמחה במעונו, (וע"י בש"ש סק"ו ובח"מ סק"ח וסק"ז) וכן נראה מד"מ שם סק"ז דרק כשסועד עם אחרים אומרים שהשמחה במעונו אבל כשסועד עם בני ביתו אין אומרים וכמש"כ הרמב"ן שם).

אלא בשבט"ז שם סק"ב הביא מהר"ל מפראג שהסכים להלכה דלברכת אשר ברא (שמברכין כשאין פנים חדשות) בעינן עשרה וכד' הרמב"ן דאשר ברא צריך י' ושהשמחה במעונו בג' דלאו מברכת חתנים היא (ודלא כשו"ע ורמ"א שם ס"ד שפסקו כד' הר"ן דלאשר ברא סגי בשלשה), ואח"כ כ' וז"ל ועתה נהגו אף שהשמחה במעונו בג' דוקא, וכך יראה דסו"ס הכל מברכת הנישואין היא וכתביב במקהלות ברכו וכו' ממקור ישראל, על כל דבר שהוא עסקי מקור יש לברך ב' וכו' דלא מצאנו שום ברכה הן של אבליים הן של נישואין שתיהן בפחות מ' וכן עיקר ונכון עכ"ל, ומעתה יש לרון האין יש לנהוג למעשה האם יש לומר שהשמחה במעונו בג' או שאין לומר כד' ה"ט, ואת"ל דאין אומרים בג' שמא בנדו"ד שאכל עם עשרה בסעודת החתונה שאני.

הילולא דצדיקא

גלב"ע
י' שבט תקל"ז
מנו"כ בהר הזיתים

הרה"ק
ר' שלום מזרחי
שרעבי זי"ע

אלה תולדות

רבינו אחד קדוש בדורינו, מקובל מופלא, וברוב בקיאות וחכמתו העמיד כוונת האריז"ל על בורין כסדרו והלכתו, והיה מכוון כל כוונות רבינו האריז"ל, (שם הגדולים אות ש), הרה"ק הר"ר שלום מזרחי דידיע שרעבי זצ"ל, נולד לאביו הרה"ק הר"ר יצחק שרעבי זצ"ל.

רבינו נולד בתימן בסביבות שנת ת"פ, מצעירתו הסתיר את גדלותו בתורה מעיני הבריות, והתפרסם ממכירת מחטים וכלים שונים, וע"י מעשה שהיה הוצרך לברוח מתימן עיר מולדתו, ואז גמר לעלות לירושלים, נסיעתו ארכה חודשים בים וביבשה דרך בצרה בגדאד דמשק, עד שהגיע לירושלים.

בירושלים המשיך רבינו בדרכו הצנועה, וחיי חיי דלות, ומכיון שנפשו חשקה בתורה וביותר בחכמת החן, הלך לבקש מאת המקובל הרה"ק הר"ר גדליה חיון זצ"ל, שהיה ראש ישיבת בית א-ל, שיאות לעבוד בישיבתו כשמש הביהמ"ד תמורת אוכל ולינה בלבד, והלה הסכים עמו. כך ישב רבינו בביהמ"ד בקרן זוית וקרא תהלים, אך באין רואה האזין לקול התורה הבוקעת מפי התלמידי חכמים העוסקים בתורה, וכך למד הוא השיעורים המצוינים בכתבי האריז"ל. פעם אחת התעוררה איזה קושיה חמורה בעת לימוד בספר 'עץ חיים', ורבי גדליה ושאר החכמים לא ידעו ליישב אותה, כאשר הלכו לביתם בהפסקה, כתב רבינו על דף קטן וציין מראי מקומות שמתרצים את השאלה, והניח אותו בספר 'עץ חיים' של רבי גדליה, מיד כשפתח ספרו התפעל רבי גדליה מתוכן הדף, וחיפש את מי שכתב אותו, ומאז שנתגלה לו כי של הרב הביהמ"ד – רבינו כתבו זכה רבינו להערכתו של הרב, שאף נתן לו את בתו לאשה והושיב אותו בראש החכמים. מאז התחיל לזרוח שמשו של רבינו ועשה גדולות בקרב הארץ.

והיה כאשר נפטר הרה"ק הר"ר גדליה חיון זצ"ל חותן רבינו ביום ה' לחודש מנחם אב שנת תק"י, עברה נשיאות הישיבה הקדושה בית אל לידי חתנו ה"ה רבינו זצ"ל, ומאז התמסר רבינו להגדיל הישיבה ולהאדירה.

זוהרו בגחלתן

סיפר הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זצ"ל, כי בזמן הרש"ש הוא הרב הקדוש והטהור המקובל הנורא רבי שלום שרעבי זצוקל"ה שהיה בעיר הקודש ירושלים תובב"א, וצדקתו וקדושתו מלאה פני תבל, היה אז כומר רשע עריץ שונא ישראל נורא ימח שמו, ותמיד חיפש להעליל עלילות על אחינו בני ישראל, וגם היה מכשף גדול וכל מעשיו היו להרע לעם ישראל, הן להכליל הן להפרט, וסבלו אחינו בני ישראל ממנו הרבה צער וצרות שונות, וגם מסר כמה מסירות לממשלת התוגר [טורקי] שהיו גם כן שונאי ישראל, ועל ידי זה גזרו גזירות שונות רחמנא ליצלן. פעם אחת התפלל הרש"ש זצ"ל תפילת שחרית אצל הכותל המערבי בכוונה גדולה, והכומר הנ"ל שעסק בכשפים בכוחות הטומאה שלו ראה בחוש שבזמן

לא יביאו הכסף מר תהיה אחריתם ח"ו. כאשר הגיע הון והכסף לא הובא מיד שלח המושל לאסור כל נכבדי הקהילה, וליסרם ביסורים גדולים. והיה כשמוע רבינו מיהר מיד לבית המושל לבקש מלפניו על עמו, והסביר לו בלשון תחנונים כי אין ביד ישראל כלל להביא סך גדול של כסף אפילו אם ימכרו כל כלי תשמישם. אבל המושל הקשה את ערפו ולא רצה לוותר אפילו על סך מועט מגודל הסכום. כראות רבינו כי אין המושל שומע בקולו, מיד שינה את טעמו והתחיל להתרותו כי אם לא ישחרר את האסירים מרה תהיה אחריתו. והיה כשמוע המושל דברי רבינו מיד חמתו בערה בו על גודל החוצפה שדיבר עמו סרה, מיד צוה למשרתיו שיאסרו את רבינו בבית המאסר, והיה כאשר רצו לאסרו, ורק ניגשו אל רבינו מיד נפלה עליהם אימה גדולה ולא יכלו לנגוע בו מטוב ועד רע. והיה אך יצא רבינו מאת בית המושל, מיד תקפתו חרדה גדולה ולא ידע שוב מנוח כלל וכלל מרוב דמיונות וחזיונות שראה, וכאשר ראה כן מיד ידע כי זהו מפני שפגע בכבוד גדול היהודים, ולכן שלח מיד לקרוא לרבינו שימקבל עליו לוותר על מלוא הסכום, ומבטיח הוא ששוב לא יעשה שום רעה לאף יהודי, ורק יסיר מעליו המות הזה. מיד כשקיבל עליו בירכו רבינו לשלום, והיה שוב כאחד האדם. ואז ראו גודל מעלת ומדרגת רבינו, ונתקיים בו הזוהר בגחלתן של תלמידי חכמים וכו'.

אשכנחיה דרבי

ליל הסדר תקל"ז בשבתו עם חבריו השיג רבי שלום עליית נשמה מיוחדת אך בסוף הודיע למסובים כי נגלה לו מן השמים שזוהו חג הפסח האחרון שהוא חוגג עלי אדמות.

בעשירי לחודש שבט יום שבת קודש פרשת בא, שכב רבינו על ערש דווי עטוף בטלית ומוכתר בתמילין, ותלמידיו סביבו ראו כולם האיך שרבינו מרבה בכוונות ויחודים נוראים, מיד הבינו כולם כי רבינו מכין עצמו לעבור לעולם שכולו טוב, וציווה בנוגע לסדרי קבורתו, וביקש עוד שייקיימו בו סדר ד' מיתות ב"ד. ומיד אח"כ הוסיף, 'על כל צרה שלא תבוא עלו והשתחוה על קברי והיה אם תתפללו בלב לשם לא תשוב התפילה ריקם'. ומיד אח"כ עצם רבינו עיניו ויעל נשמתו בסערה השמימה, כשהוא דבוק בחיי קונו.

וכן יצא המיטה הקדושה לעבר הר הזיתים מקום אשר קנה רבינו חלקו סמוך לקברו של קדוש הקדשים הרה"ק האור החיים הקדוש זצ"ל, כשהגיעו תלמידיו עם המיטה על עמק יהושפט, פתאום התנפל עליהם גדוד ערבים נושאי כידונים, אשר חטפו בכוח את המיטה מידי נושאי והשליכו את גופו הטהור של רבינו במדרון העמק, מיד ברחו התלמידים, ואז ראו במקרה זו אצבע אלקים, מכיון שרבים צוה אותם לקיים בגופו כעין ארבע מיתות בית דין, והם פחדו מלקיימה את ציוויו, ועתה קוימה בקשתו על ידי אחרים. זכותו יגן עלינו ועכ"א.

שרבינו הקדוש הרש"ש מתפלל תפילותיו הקדושות אז אין לו שום כח לערוך כשפיו, וכל מעשיו התעתיים שלו לריק המה, ומשום כך הגדיל שנאתו להיהודים, ובפרט לרבינו הרש"ש וזמם תמיד מזימות רעות איך לפגוע בהקדוש הזה, ולכן התחיל להלשין לפני השייך [שייח] הוא מושל שהתגורר בארץ ישראל, ואמר לו איך שהרש"ש עוסק בכישוף ויש לו כוחות נסתרים נגד גויי הארץ, ויכול להרוס משרט המלכות, ולהזיק לכל בני המדינה. ובכן עצתו הוא להרגו ח"ו. המושל שמע לדבריו ואמר, למיחש מיהא בעי, אולי יש דבר מה בזה, ולכן שלח תיכף זוג של שוטרים להביאו לביתו לבדוק אם אכן הדברים שנאמרו עליו. והיה כבואם לביתו לא מצאוהו, כי הלך לכותל המערבי לתפילה. ולכן הלכו לשם ואמרו לו שיבוא עמם בגזירת המושל, רבינו הקדוש שעמד באמצע התפילה במקום שאסור להפסיק, לא ענה להם דבר, רק רמז להם באצבעותיו שימתינו לו עד שיסיים תפילתו. מיד רצו לקחת אותו בכוח הזרוע, הראה עוד הפעם באצבעותיו, ומיד נתאבנו על מקומם [געלעהמט] ושוב לא יכלו לנוע בשום אבר, וכך נשארו על מקומם בלי רוח חיים. השייך המוסלמי המתין והמתין, וכשראה שבוששים המה מלבוא, שלח עוד ארבעה חיילים, ואירע להם מה שאירע לראשונים. ושלא אחר כך עשרה, וגם להם אירע כך, עד ששלח שר גדול לראות מה אירע שם שכולם בוששים מלבוא. כשבא השר שהיה איש מדע, הבין שיש כאן ענין גבוה, ועמד בדרך ארץ והמתין עד שסיים רבינו את תפילתו, ואז ניגש אליו ודיבר ביראת הכבוד, וסיפר לו איך השייך רוצה לדבר עמו ענין נחוק, ושלא החיילים וכולם נדמו כאבן, וביקשהו מאוד שימחול להם על חטאותיהם וירפא אותם, וגם יבוא לפני השייך. אז השיב לו רבינו הקדוש, אני לא עשיתי להם מאומה, רק ביקשתים שימתינו לי עד שאתפלל, ועכשיו כבר יכולים הם ללכת לדרכם, ואכן תיכף הוטב להם וחזרו לבריאותם. כשבא רבינו לפני השייך המוסלמי, והשר סיפר לו מהפלאים שראה בעיניו ממה שנעשה עם החיילים, הבין תיכף כי איש קדוש פלא עומד לפניו, ודיבר עמו ביותרת הכבוד, וסיפר לו איך שיש עליו מסירה מן הכומר הנ"ל כנ"ל. אמר לו רבינו להמושל, 'מום שבו לא יאמר עלי', הנה הוא הכומר הוא מכשף נורא, וכבר הרג כמה אנשים על ידי כשופיו, ומחזיק גופותיהם במרתפיו לצורך מעשי תעתיים וכישופיו, ואם תרצה להיווכח את האמת תשלח תיכף לעשות ביקורת בית אצלו, וימצא מה שימצא. ואכן כן היה, שתיכף שלח המושל שליחים מזויינים, ובדקו ומצאו כמו שאמר רבינו עליו, והרגוהו לאותו כומר רשע, וליהודים היתה אורה ושמחה.

עוד מסופר, פעם אחת לשר העיר היה נצרך סכום גדול מאוד, וכמובן שמיד נפלה ההצעה לשים עול מס על אחינו בני ישראל, ואכן שם עליהם מס גדול שלא היה בכוחם לפרוע כלל, וקבע להם מועד שאם

נצור לשונך

עפ"י סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

ישבט - הלכות אסורי רכילות - הציורים

י. ולפעמים יציר שמתך לגלות, בין שהוא יודע שהמשדכת - יש לה מחלה פנימית, אשר אינה גלויה לכל, והחתן אינו יודע מזה. אך צריך לזהר, שישלמו בזה הפרטים הנ"ל בכלל ט' סעיף ב'. ואם לא ידע את הדבר מעצמו, רק שמע מאחרים, אין לו לגלות, כי אם באופן שהוא משער, שהחתן לא יעשה דין מעצמו לבטל את השדוך, רק שיחוש ויחקר אחר זה היטב, וגם בזה צריך הפרטים הנ"ל בכלל ט' סעיף ב'.

יא. ואם הוא יודע את בית המחתן, כי הוא בית פריצות, צריך לגלות, (וכל שכן אם הוא מכיר את החתן, כי יש בו אפיקורסות - בודאי מצוה לגלות). ואין צריך לזה שום פרט מהפרטים הנ"ל. ואפילו אם אינו יודע בעצמו, רק שמע מאחרים, גם בן צריך לגלות, אך שיזהר, שלא יאמר בלשון שיהיה משמע, שהוא בעצמו יודע דבר זה, רק יאמר סתם, שמעתי כך וכך אף דאין להאמין לעת עתה דבר זה בהחלט, על כל פנים צריך לחוש ולחקר ולדרוש אחר זה.

ובדעתי הנה לציר עוד איזה ציורים לענין אמן ושכיר ומשרת, וכהאי גוונא, אך מפני הוצאת הדפוס, כי הרבה היא ומפני טרדת הזמן, נמנעתי מזה. אך כלול של דבר, האדם צריך לשום עיניו ולבו על דרכיו, ובפרט על מוצא פיו, שלא להתערב בפנינים, ובין אדם לחברו, אם לא שידע מתחלה את הענין בברור לאמתו, ולכונן לתועלת, ולא מצד שגנה, ולראות את הגולד מדבורו, שלא יצא מגדר הדיו, חס ושלום, ואז ה' יהיה בכסלו, שלא ילכד בפח היצר. וצור ישראל יצילנו משיגאות ויראנו מתורתו נפלאות. "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". תם ונשלם החלק השני מספר "הפחץ חיים".

מקדש מעט

ואיכור שיחה
בשעת התפילה

בעניין השיבות
עניית אמן

קיצור שולחן ערוך, סימן כ - דין חזרת תפילת שליח הציבור

א. כשפוסע שליח הציבור מתפלה בשלחש, עומד במקומו כשעור הלוח ארבע אמות וחוזר למקומו, ואומר בלחש, ה' שפתי תפתח וגו' ומתחיל בקול, ברוך אתה וכו'. וכל אחד יזהר לשתק או ולשמע היטב ולכונן למה שהוא אומר, ולומר ברוך הוא וברוך שמו ואמן על כל ברכה כראוי. **ואפלו ללמוד אסור בשעה ששליח הציבור חוזר התפלה**, ואין צריך לומר שצריך להזהר משיחה בטלה. ומי ששקל לו, יש לו לעמוד כמו שהוא בעצמו מתפלל שמונה עשרה, או בעינים עצומות או לראות תוך הסדור, מה שאומר שליח הציבור. קצת נוהגין שלאחר קדשה חולצין תפלין של רש"י ומניחין תפלין דרבנו תם, ועושין שלא כד"ן (עין פרי מגדים סימן ל"ד משבצות סעיף קטן ב').

ב. בחזרת תפלת שליח הציבור, כיון ששליח הציבור כבר התפלל בפני עצמו בלחש ואינו חוזר את התפלה רק בשביל השומעים, לכן צריכין שיהיו דוקא תשעה שומעים ועונין, שלא תהינה ברכותיו לבטלה (ולא דמי למה שכתוב סימן ט"ו סעיף ז'), ולכן כשיש מנין מצומצם, צריכין להשיגח שלא יתחיל שליח הציבור חזרת התפלה, עד שיגמרו כולם תפלותיהן שיוכלו לענות.

ג. שליח הציבור צריך להזהר כשהוא מסים ברכה אחת, שלא להתחיל ברכה שניה, עד לאחר שאמרו רב הציבור אמן. ואם התחיל תכף ברכה אחרת, כגון ססים מגן אברהם והתחיל מיד אתה גבור, אזי כיון שהתחיל לומר אתה גבור, שוב אין אומרים אמן, ועונש בטול אמן אז הוא עליו (עבודת הקדש החדש סוף ס"ט).

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות

גדולה ביזת הים מבית מצרים

א"י בגמ' (ברכות ט). על הפסוק בפרשתן (שמות יא, ב) דבר נא באוני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, אמרי דבי רבי ינאי אין נא אלא לשון בקשה, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל, בבקשה מכס שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם.

ותמהו המפרשים שם (עי' בשפתי חכמים ד"ה שלא יאמר) דמאי איריא שלא יאמר אותו צדיק הא בלא זה היה צריך השי"ת לקיים הבטחתו, שהרי הבטיח הקב"ה שיצאו בני ישראל ממצרים ברכוש גדול, ולמה תלה הקב"ה את רצונו במילו וקיום הבטחתו כדי שלא יאמר אברהם אבינו ע"ה, ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחר כך יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, והרבה תירוצים נאמרו בדבר זה.

וחידושים נפלאים נאמרו מפי גדולי הדורות בבאור דברי הגמרא הל"ל, ורק נזכיר כאן את תירוצי של בעל השפתי חכמים על הש"ס שם, וכן כתב בספר אפריון (שמות יג, ט) בשם הרב בעל אהל יעקב ז"ל, כי באמת הרכוש גדול שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה, המונה לניצוצות קדושות שהוציאו בני ישראל מתחת יד הקליפה הגדולה והקשה, שנקראת קליפת מצרים ערות הארץ, וגם זכו שם לרכוש גדול בזה שנצרפו ונתלבנו לקבלת התורה, ורק כדי שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם בפשטות שעינו אותם בחומר ובלבנים גו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם על פי פשוטו, לזה צוה הקב"ה וישאלו וגו' ואשה מאת רעותה וגו', שגם זה יהיה גם כן על פי פשוטו.

למדנו מדבריהם הק' שכל תיבה ותיבה בתורה יש לה משמעות מיוחדת, בבחינת עמוק עמוק מי ימצאנו, וזה מה שלמדנו אותנו בבית מדרשו של רבי ינאי שאפילו תיבה בת כ' אותיות כתיבת "נא" אינה מיותרת, ותלמי תלמי של פירושים וחידושים רבים תלויים בתיבה זו. וא"כ יש לה גם כן להעמיק ולהתבונן היטב בהמשך הפסוק שבו ציוה הקב"ה למשה רבנו לדבר "באוני העם", והדברים מפלאים ביותר, שהרי עשרות פעמים נאמר בתורה למשה רבינו דבר אל בני ישראל לאמר וכו', ולא מצינו בשום מקום בתורה שנאמר למשה רבינו דבר אל בני ישראל באוניהם לאמר, או אמור אל בני ישראל באוניהם וגו', ומה נשתנה הציווי הזה שבו ציוה הקב"ה למשה רבנו לדבר באוני העם דייקא.

עוד פירוש ישנו, ובקדם דברי המדרש (במדבר רבה פכ"ב, ג) (ז) בבאור הדבר למה נקרא רכושו של האדם בשם נכסים, "לכך נקרא שמם נכסים נכסים מזה ונגליון לזה", דהיינו שלא כל אדם וזהו לב' שולחנתו, יש שזוכים לעשירות ויש שאינם זוכים לעשירות, והקשה הרה"ק החי' הרי"מ זצלה"ה, דאם נקבע שמם על שם שנכסים מזה ונגליון לזה, א"כ הדעת נותנת שיקרה שמם "נגליון" שהרי לכאורה עיקר החשיבות היא במה שהם נגליון לעשירים ולא במה שהם נכסים מן העניים, ויתרין החי' הרי"מ שירדו חכמינו ז"ל לדעת בני האדם, וידעו שעיקר החשיבות וההנאה אינה מזה שיש לו בתים ושדות וכרמים, אלא עיקר ההנאה היא ממה שלאחרים אין בתים ושדות וכרמים ולו יו, ולו יצוייר שלכל בני האדם היו בתים ושדות וכרמים, לא היה הדבר נחשב ושוה כלל בעיני האדם, ועיקר ההנאה היא שיש לו בתים רבים ושדות וכרמים לרוב שאינם מצויים בידי שאר בני האדם, והמצויאות מוכיחה שזה באמת עיקר המודד לחשיבות הנכסים, שאם יש לכולם אין לזה ערך רב, ולכן שפיר נקראו "נכסים", כי עיקר חשיבותם היא שהם נכסים מזה.

ומעתה ידע רבון העולמים, שאם יצוה למשה רבינו להכריז ולצוות לבני ישראל קבל עם ועדה, שישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, יעשה כל אחד מבני ישראל חשבון פשוט, שכמו שאני יתעשר ממצרים כך כל בני ישראל עומדים להתעשר, ולמה לי ממון רב כאשר לכל אחד מבני ישראל יהיה ממון רב, ושוב אין כל חשיבות לממון זה, וכיון שימנעו בני ישראל מליקח ממון ממצרים, שוב יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחר כך יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, ולכן נתחכם הקב"ה וציוה למשה שיצויה זה יאמר לכל אחד מבני ישראל בפרשות באונו, ולא ידעו שלכל אחד מהם ציוה משה רבנו לעשות כן, וממילא לא ימנעו מליטול ממון רב ממצרים, וכל זה נכלל במאמרם אין נא אלא לשון בקשה, שביקש הקב"ה ממונה רבנו שיעשה בחכמה ובתבונה, כדי שלא יאמר אותו צדיק שלא קיים בהם ואח"כ יצאו מרכוש גדול.

אלא דאכתי תיקשי מה שאמרו חז"ל עה"פ (שמות טו, כב) ויסע משה את ישראל מים סוף, שהסעין בעל כורחם, לפי שהיו עסוקין בביות הים ולא רצו להמשיך ללכת, ולדבריו הנ"ל תיקשי הרי כיון שכל בני ישראל התעשרו בביות הים, שוב למה הי' הממון חשוב בעיניהם, הרי כל אחד היה אמור לעשות אותו חשבון פשוט, שכמו שאני יתעשר ממצרים כך כל בני ישראל עומדים להתעשר, ולמה לי ממון רב כאשר לכל אחד מבני ישראל יהיה ממון רב, ושוב אין כל חשיבות לממון זה, ונראה בפשיטות שאינה דומה להסתכלות של בני ישראל בעודם שקועים במ"ט שערי טומאה להסתכלות בניי אחרי שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם לחירות עולם מידי הס"א וכוחות הטומאה, וקדשם וטהרם ובהר בהם להיותם עבדי ה', כי במצרים שהיו שקועים בגשמיית עיקר מטרתם היתה להרבות להם קניני עוה"ז, ומש"ה אם לכולם יהיה ממון רב אין לממון שום חשיבות בעיניהם, משא"כ בקריעת ים סוף היה כל מטרותם להשיג ממון כדי לעבוד בו את השי"ת, ולכן כל אחד מישראל רצה לאסוף ממון רב כדי שיהיה בידו להוסיף ולקיים את כל מצוות השי"ת ויהי לבו פנוי לעבודת השי"ת.

ואף את חובה עלינו לומר מתי יגיעו מעשינו למעשה אבותינו, עלינו להתבונן ולהזכיר ולזכור שכל המטרה שאנו עוסקים וטורדים על המחיה ועל הכלכלה, אינה על מנת לאגור ממון רב ככל הגויים, אלא מטרה אחת ואמיתית לנו, שעל כל לפרנס את בני משפחתנו ע"מ לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ושעל לעבוד את השי"ת עד בואנו שמה לחיי העולם הבא. מתוך מטרה ושמתח והרחבת הדעת, ושכל המעשים והפעולות הגשמיים יהיו לה' ולתורתו, בבחינת בכל דרכיך דעהו.